

Uskomukset ja kansantarinat

Video alkaa sisäkuvalla Rovaniemellä sijaitsevasta Arktikum-talosta. Arktikumissa toimivat Lapin yliopiston Arktinen keskus ja Arktikum-tiedekeskus sekä Rovaniemen kaupungin Lapin maakuntamuseo. Taustalla soi Vlad Gluschenkon kappale Morning Light sekä Scott Buckleyn Beautiful Oblivion. Taustamusiikki on rauhallista, eikä kummassakaan kappaleessa ole sanoja.

Videon kertoja Oona Jaatinen johdattaa aiheeseen:

Tutustu revontuliin liittyviin uskomuksiin videon avulla. Videolla käydään läpi erilaisia kansantarinoina ja vanhoja selityksiä revontulille sekä vierailaan Arktisen keskuksen revontuliteatterissa.

Kuva siirtyy tiedekeskukseen, jossa kertoja Oona Jaatinen seisoo revontulien tarinoihin liittyvän näyttelyelementin edessä. Hän jatkaa:

Revontuliin liittyy useita uskomuksia ja tarinoita. Kun revontulia ei osattu vielä selittää tieteellisesti, niille keksittiin mitä ihmeellisempiä selityksiä.

Astu sisään Arktisen keskuksen revontuliteatteriin katsomaan ja kuuntelemaan lisää tietoa revontuliin liittyvistä uskomuksista.

Kuva siirtyy revontuliteatterin ovelle ja kohdistuu tilan kattoon heijastuvaan revontuliesitykseen. Esitys alkaa kuvalla, jonka keskellä näkyy sinistä taivasta ja aurinko. Päivän valoisan ajan hetkeä reunustaa ympyrämuotoinen, metsän puista muodostuva kehys. Pian aurinko laskee ja näkymä muuttuu pohjoiseksi tähtitaivaaksi. Ison Karhun tähdistö piirtyy selkeästi esiin.

Videon kertoja Oona Jaatinen jatkaa:

Olet ehkä joskus kuullut tarinan Lapin metsissä temmeltävästä tuliketusta, joka häntänsä liikkeillä saa aikaan revontulet taivaalle. Eri maailman paikoissa revontulia on kuitenkin selitetty myös muiden eläinten tekosina.

Esimerkiksi Kanadan alkuperäiskansat uskovat valojen syntyvän, kun Karibu-hirven turkki hankaa kipinöitä taivaalle nouseviksi säkeneiksi. Joissain saamen kielissä taas revontulia nimitetään sanalla, joka tarkoittaa myös Kuukkelia. Revontulten värit ja nopea liikehdintä voivat totta tosiaan muistuttaa myös lintua.

Esityksessä yötaivaalla näkyy vihertäviä ja punertavia revontulia hitaasti liikkuen ja muuttaen muotoaan.

Antiikin roomalaiset kutsuivat revontulia veriseksi sateeksi, sillä ne ovat etelässä yleensä punaisia. Niiden on ajateltu ennustavan sota ja katastrofeja. Tällaisia uskomuksia on ollut etenkin paikoissa, joissa revontulia nähdään melko harvoin.

Pelko ja kunnioitus näkyvät myös varhaisissa piirustuksissa esimerkiksi Kiinassa. Revontulet on kuvattu taivaallisena sotajoukkona, lohikäärmeenä tai taivaalla kiemurtelevana käärmeenä.

Pohjoisessa revontulten kelmeän vihreä valo on liitetty usein vainajiin ja tuonpuoleiseen. Saamelaisten uskomuksissa revontulet ovat eläviä olentoja, jotka pakisevat ja ymmärtävät puhetta. Niiden leiskuesssa piti olla hiljaa, jotta ne eivät nappaisi mukaansa. Nykyäänkin saatetaan sanoa, että revontulet yltyvät katsomisesta tai niitä voidaan kutsua viheltämällä.

Esityksessä metsän rajaan ilmestyy revontulien väreissä hehkuva kettu, joka liikkuu kuva-alalla huiskien hännällään saaden aikaan revontulia taivaalle. Lopulta kettu tulee aivan kehyksen reunalle ja kurkistaa hehkuvan vihreänä suoraan katsojaan.

Samaan aikaan videolla kerrotaan:

Vanhoiden suomalaisten kansanuskomusten mukaan revontulet syntyvät, kun tulikettu liikkuessaan tuntureilla huiskii hännällään kipinöitä, jotka sinkoutuvat taivaalle loistamaan.

Kettu poistuu esityksestä ja näkyviin tulee yöllinen tähtitaivas.

Videolla kerrotaan:

Arktisista alkuperäiskansoista inuiitit puolestaan uskoivat, että revontulet syntyvät taivaallisesta ottelusta, jota heidän esi-isänsä pelaavat mursun pääkallolla.

Esitykseen ilmestyy vihreänä hehkuva ihmishahmo, joka kurkkaa kehyksen reunan yli katsojaan. Seuraan liittyy myös toinen ihmishahmo. Hahmot alkavat pelata jalkapalloa muistuttavaa peliä. Hahmojen potkaistessa mursun pääkallolla muistuttavaa palloaan sen liike synnyttää taivaalle revontulet.

Esityksen lopuksi revontulet väistyvät ja aurinko nousee jälleen taivaalle.

Videon tiedot:

Työryhmä:

Salli Ilmanen, Oona Jaatinen ja Juulianna Lustila.

Kertoja:

Oona Jaatinen.

Editointi:

Oona Jaatinen.

Lähteet:

Arktinen keskus, Arktikum-tiedekeskus, Muuttuva Arktis -perusnäyttely.
Ilmatieteen laitos.

Revontuliteatterin video:

Nicolas Gunsley.

Musiikki:

Morning Light by Vlad Gluschenko.
Beautiful Oblivion by Scott Buckley.

www.free-stock-music.com

Creative Commons Attribution 3.0 Unported License.